

Radioamaterstvo jugovzhodne Slovenije, februar 1950 – april 1964

Avtor: Jože Konda, S52AB
E-pošta: s52ab.joze@gmail.com

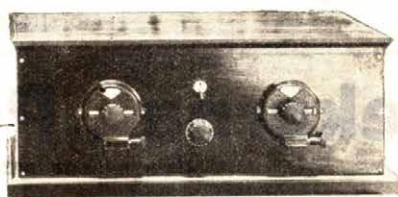
Ne, nisem brskal po zaprašenih arhivih in iskal dokumentov, ki jih verjetno že davno ni in bi bil poskus seveda v veliki verjetnosti neuspešen in še bolj nepopoln. Osnovni vir informacij je bil arhiv lokalnega tednika Dolenjski list (v nadaljevanju DL). Informacije bodo predstavljene po posameznih letih z izrezi teksta, pri katerem bo označen datum izida DL, v katerem se obravnavana informacija nahaja.

Da bi spisal ta spis zgodovine naše dejavnosti v tem delu Slovenije, sem prelistal 735 (sedemstopetintrideset) številčk časopisa v PDF formatu. Ker sem se pri tem tudi večkrat nasmejal, spremljal druge dogodke in zgodovino teh krajev v tem času, mi nekaj deset urno občasno pregledovanje starih številčk iz arhiva DL niti ni povzročalo večjega navora. Vse podane informacije, se da v omenjenem arhivu tudi preveriti. Podatki so zbrani za Dolenjsko in Belo krajino.

Ustrezno predstaviti radio amatersko dejavnost, da bi bila zanimiva širšim množicam, je s klasičnimi prijemi opisovanja dejavnosti jalov poizkus, obsojen na nerazumevanje, torej neuspeh. To je moje mnenje po več kot 50 letih ukvarjanja s to dejavnostjo. Rad bi sicer videl, da se motim, vendar praksa kaže, da je temu tako. Tudi v navedenem času imamo temu podobno situacijo. V teh krajih imamo vsaj to srečo, da smo v tistem času, imeli Marjana Tratarja-s psevdonomom »Učo«, sicer učitelja (tudi mojega), ki si je za svoj hobi prizadeval predstaviti dejavnost Ljudske tehnike, pod katere pokroviteljstvom je bila tudi radioamaterska dejavnost. Tako se da vsaj po delih izluščiti, kaj se je sploh dogajalo v navedenem obdobju. Torej lahko rečem, če še njega ne bi bilo, ne bi o radioamaterstvu v teh krajih in v tem času imeli skoraj nobenih informacij zabeleženih za širšo javnost. Predstavljene so le informacije, zabeležene v lokalnem tedniku Dolenjski list in to za obdobje od maja 1950, ko je prvič omenjena radioamaterska dejavnost, do aprila 1964, ko je tudi radioamaterjem v Novem mestu, končno uspelo dobiti radijsko dovoljenje ter pozivni znak

Kaj hočete poslušati?

London, Rim, Pariz, Dunaj, Varšavo, Alžir v Afriki, Bukarešto, Beograd, Budimpešto, Berlin in razne druge postaje si lahko vsak večer izberete. Vse postaje dobite takoj čisto in jasno v zvočniku. Izdelava aparatov je zelo enostavna in pregledna, brez vsakih komplikacij. Posebno priporočljiva za družinske večere. Radijski aparati lastnega izdelka Vam nudijo navedene prednosti, a cena jim je zelo nizka. Prodaja tudi na obroke.

Izdeluje in nudi vam

„RADIOZVOK“ Viljem Sedaj, Novo mesto.

Prodaja tudi razne radijske aparate najnovejšega sistema. V zalogi so ojačevalci, elektronke, anodni aparati kakor vsi ostali sestavni deli — Najnižje cene.

104

in s tem postati »polnokrvni« član radioamaterske skupnosti. Kot primer, da je mogoče našo dejavnost predstaviti tudi manj monotono in za širšo javnost bolj zanimivo, si najprej oglejmo tekst reklamnega sporočila, ki občinstvo poziva, oziroma izziva, da se lotijo sestavljanja radia in to že leta 1930. Torej to lahko zabeležimo kot prvi poziv na radioamatersko dejavnost v Novem mestu, oziroma širše, slika zgoraj.

Nudi celo možnost sestavljanja, ker prodaja tudi posamezne dele »po najnižjih cenah in celo na obroke«. Ni kaj, mojster je to prikazal zanimivo, aparate tudi sam sestavljal in druge pozival, da se lotijo sestave. Verjetno je tudi kaj prodal, sicer tega ne bi držal v trgovini. Med nemškim bombardiranjem jeseni 1943, je bil ubit. Upravičeno in dokazno torej lahko sklepamo, da se je radioamaterska dejavnost v teh krajih, čeprav je seveda v tistem času niso tako imenovali, pričela v tem obdobju.

PREDSTAVITEV DEJAVNOSTI PO LETIH

1950

PRVA RAZSTAVA LJUDSKE TEHNIKE V NOVEM MESTU

Ob priliki Letalskega dne in I. Zleta Stаницe mladih tehnikov v novomeškem okraju, kateri je bil v nedeljo 14. maja v Novem mestu, je COLT pripravil za udeležence teh prireditev v prostorih Okrajnega magazina na Glavnem trgu svojo prvo razstavo, katere je sicer v dokaj skromni obliki le prikazala obiskovalcem bežen pogled v razvoj nekaterih vej Ljudske tehnike na sploh. — Tako smo opazili v vitrinah nekaj izdelkov fotokrožka iz radioamaterstva. Posebno je

DL-25. maj 1950. To je meni znana kot prva omemba radioamaterstva v teh krajih zabeležena v javnem mediju. V zadnji vrsti gre seveda za tiskarsko napako: »in radioamaterstva«.

mladino. Dosedaj je vključenih v vse osnovne organizacije do 1500 članov, ki so vključeni v 8 klubih tehnike in 5 društvih. Poleg tega obstaja še 25 krožkov in to: 6 avtomoto, 2 letalska, 2 fotoamaterska, 2 radioamaterska, 5 elektrostrojnih, 1 železničarski, 1 fizikalni, 1 kemijski, 3 mizarški, 1 stru- garski ter 1 varilski krožek.

DL-16. junij 1950; Članek »Ljudska tehnika se pripravlja na svoj prvi kongres«. Torej sta v tem času v okviru Ljudske tehnike, že obstajala dva radioamaterska krožka.

Radio klub v Novem mestu, je zelo delavna edinica Ljudske tehnike v pogledu vzgoje kadra,

Pravtako si je tudi radio klub uredil lastno delavnico in učilnico, ter bo plan vzgoje kadrov v letošnjem letu znatno presegel.

DL-14. oktober 1950; dokaj obširen članek v katerem »Učoč« omenja vse delujoče veje Ljudske tehnike pod naslovom »Nekaj o Ljudski tehniki«. Prva omemba Radiokluba Novo mesto, ki da je zelo aktiven, uredil si je lastno delavnico (kot mi je znano, pod odrom dvorane osnovne šole oziroma gimnazije Novo mesto). Kasneje je bila ta na Kapiteljski oz. Hladnikovi ulici v Novem mestu. V članku to sicer ni omenjeno. Radioklub je svojo dejavnost torej že planiral, plan pa namerava »znatno preseči«. Zanimivo.

1951

Elektrostrojni klub, avtomoto društvo, foto-klub in radioamaterji, ti so bili lani najde- lavnejši v organizaciji LT, manj pa aeroklub,

LEPI NACRTI V ČRNOMLJU

O vzgojnem pomenu organizacij LT so razpravljali tudi na okrajni skupščini v Beli krajini. Dobro so se pomenili o lanskim uspehih in novih načrtih za 1951. Stevilo članstva bodo dvignili, ustanovili dve pomorsko- brodarski društvu v Črnomlju in Vinici, zgradili 5 kajakov, ustanovljen bo nov fotokino klub v Črnomlju in nov elektrostrojni klub, poleg matičnega avtomoto društva pa bosta ustanovljena še dva krožka avtomoto društva. Podobne delovne plene imajo tudi radioamaterji.

DL-09. marec 1951; v članku Ljudska tehnika, »215 novih strokovnjakov in amaterjev lani v novomeškem okraju«-zgornji izrez in »Lepi načrti v Črnomlju«, kjer so prvič v tem kraju, omenjeni radioamaterji.

Otvoritev radiooddajne postaje Bela krajina

Že dolgo nas je mučila želja, da bi imeli v Črnomlju radiooddajno postajo, ki bi belokranjskemu ljudstvu lahko nudila novosti in razvedrilo iz Bele krajine, kakor tudi od drugje. Že v začetku letošnjega leta so naši radioamaterji razmišljali, kako bi pričeli z delom. Na pobudo mojstra »Radiocentra« Staneta Vrščaja so delo z uspehom zaključili v tem mesecu. Pri več mesečnem študiju in delu so bile razne težave, katere pa so požrtvovalni radioamaterji premagali in dosegli lep uspeh.

Radiooddajna postaja je že pripravljena za redno oddajo, s katero bomo pričeli 31. decembra t. l. ob 14. uri na valovni dolžini 212 metrov. Ob tej priliki bo slovesna otvoritev, na kateri bo imel pozdravni govor belokranjskemu ljudstvu sekretar okrajnega komiteja KPS tov. Janez Zunič. Po otvoritvi se bo oddaja nadaljevala z raznimi pojasnili o delovanju radiooddajne postaje, igrala bo godba, peli bodo pevski zbori, slišali bomo recitacije in glasbo po željah.

V. F.

DL-28. december 1951; in požrtvovalni radioamaterji iz Črnomlja, niso kar tako. Uspelo jim je zgraditi radio oddajno postajo Bela Krajina. Sicer ni delovala dolgo, vendar predstavlja za tiste čase v teh krajih »misijo nemogoče«. Bravo!

1952 in 1953; v teh letih ni zapisov o aktivnosti radioamaterjev.

1954

NOVOMEŠKI RADIOAMATERJI DELAJO

Se poslednji spoj, nato v napetem pričakovanju mladi radioamater vključi pravkar dograjen aparat. Ob prvem zvoku oddajenega glasu zaleti graditelj nepopisno veselje in zadoščenje za ves trud. Prodri je v skrivnost prenosa zvoka.

Tako se v Radioklubu Novo mesto spoznavajo ljubitelji radiotehnike z njenimi osnovami. — Marsikomu je to začetek bodočega poklica. Vsi pa posredujejo svoje znanje prijateljem in tako širijo sodobne pridobitve radiotehnike.

S preosnovo odbora Radiokluba se je delo oživilo. Okrajni odbor Ljudske tehnike je dostavil klubu znatno materialno pomoč, s čimer je omogočeno članom večje praktično delo in izpopolnjevanje.

Septembra se bo pričel nov začetniški tečaj, ki bo teoretično in praktično seznanjal udeležence z radiotehniko. Vabimo vse, ki se zanimajo za radio in telegrafijo, da se prijavijo. Ob istem času se bo pričel tudi praktični tečaj iz elektro stroke, kjer se bodo slušatelji seznanili z aparati, ki jih vsak dan uporabljamo.

lju in Mokronogu, radio klub so v Crnomlju, Semiču in Novem mestu, medtem ko ga v Šentjerneju pripravljajo. Foto-

DL-04. oktober 1956: članek »Tehnična miselnost mora prevladovati«, v Šentjerneju torej v jeseni 1956, pripravljajo radioklub.

1957

DL-18. april 1957; slika desno spodaj; skupščina radiokluba Novo mesto, okoli 30 udeležencev, odbor (verjetno je mišljen upravni odbor), se je v zadnjih dveh letih dvakrat »pomladil«. Prvič je v DL omenjen kak član vodstva RK, tedaj predsednik RK Zorič, dobili so drobni material za tečaje. Načrti: osnovni tečaj in

DL-03. september 1954; preosnova odbora »poglobitveni« tečaj za starejše radioamaterje.

1955

V okrajih Novo mesto in Crnomelj delo Ljudske tehnike ni enostransko. V Novem mestu ima Aeroklub 225 članov. Avto-moto klub 160, Radio klub 41 članov. V Mokronogu imajo Avto-moto klub, ki ima 62 članov

DL-21. julij 1955; članek »Tehniko na podeželje«; podatek o številu članstva v RK Novo mesto: 41 članov, lepa številka. V članku je poleg črnomaljskega, prvič omenjen tudi semiški radioklub.

1956

DL-27. september 1956; članek »Manifestacija Ljudske tehnike«; ... posebno pozornost vzbujajo krasni izdelki telekomunikacij, ki jih izdelujejo

ganizacij. V Sindikalnem domu so nato odprli prvo dolenjsko kino in fotoamatersko razstavo, na kateri sodelujejo poleg amaterjev radio klub iz Crnomlja in Novega mesta, posebno pozornost pa vzbujajo krasni izdelki Telekomunikacij, sestavni deli radijskih aparatov, ki jih izdelujejo na Semiču in Šentjerneju, različni aparati radioamaterjev in pod. Razstavljen

Novi načrti Radio kluba v Novem mestu

Pred kratkim je bila redna letna skupščina Radio kluba Novo mesto. Zbralo se je okoli 30, predvsem mladih, prijateljev in radioamaterjev, ki so marsikaj zanimivega in koristnega zvedeli, še več pa povedali o dosedanjem odboru, ki se je v dveh letih dvakrat »pomladil«. Vendar smo iz poročila predsednika kluba tov. Zoriča ugotovili, da je klub letos, zlasti po izvolitvi novega odbora, kar marljivo delal. Organizirali so tečaj za radio amaterje — začetnike in ob 10-letnici Ljudske tehnike tudi vidno sodelovali na jesenski razstavi LT v Novem mestu. Ob pomoči OOLT in oblasti, si je klub nabavil droben material za tečaje. V zelo živahni debati so člani razpravljali in izmenjali marsikatero koristno misel. Po volitvah novega odbora je skupščina sprejela tudi okvirni načrt dela, ki je takle:

organizacija tečaja (osnovnega) za najmlajši naraščaj (pionirje osnovnih šol in nižjih razredov gimnazij), poglobitveni tečaj za starejše radioamaterje — za delovno mladino naših obrtnih delavnic in tovarn. Pripominjam, da se je že prizavilo v ta tečaj 10 mladih delavcev podjetja Motomontaža v Novem mestu. Novost Radio kluba v Novem mestu bo ustanovitev PP sekcije za sprejemanje in oddajanje. Še letos bodo uredili radio-oddajnik (koncertni) za Novo mesto in okolico, poleg tega bodo pa začeli z oddajanjem in iskanjem zvez na radijski amaterski valovni dolžini. Člani kluba bodo poleg teh nalog tudi prav radi pomagali OOLT pri delu na terenu in v mestu.

Ob zaključku skupščine je bilo poudarjeno, da mora klub razširiti svoje vrste med mladino in prodreti v tovarne in obrtne delavnice. Zastopnika občinskega in okrajnega odbora LT sta zborovalcem nakazala nekaj nalog in želela klubu čimveč uspehov in novih članov, obljubila pa sta tudi pomoč.

-tj-

Ustanovljena bo primopredajna sekcija za »sprejemanje in oddajanje«. In ... »še letos bodo uredili radio-oddajnik-koncertni, za Novo mesto in okolico. Poleg tega pa bodo začeli z oddajanjem in iskanjem zvez na »radijski amaterski valovni dolžini« itd. Ni kaj, dosti zabave se je obetalo.

Na tej skupščini je bil kot udeleženec tudi naš »stari borec« Janez-S53MJ.

na terenu. Sekretariat je sprejel med drugim tudi sklep, da se osnujejo pri okr. odboru LT komisije za propagando, avto-moto in radioamaterstvo in komisija za

DL-02. oktober 1957; članek »Ljudska tehnika vzgaja kadre«. Sekretariat okrajnega odbora LT, sprejme sklep, da se ustanove komisije, med drugim tudi za radioamaterstvo. Kake pomoči od nje, kot bomo videli, ni bilo.

1958

magistra Fonova vseh in so si takoj zaželele njenega poklica. Samo ko bi ne bilo tako dolgo treba v šolo hoditi! Se prav posebno se jim je priljubila, ko je dala vsakemu pokusiti karamelo.

Gotovo je bila ta učna ura tako zanimiva, da je malčki ne bodo zlepa pozabili!

Kdaj bomo slišali tudi Radio Novo mesto

Tako se sprašujemo že dolgo časa. Pred letom dni so člani novomeškega Radio kluba sklenili na letnem obnem zboru, da bodo do Titovega rojstnega dne zgradili koncertni oddajnik, preko katerega se bo v naših sprejemnikih že oglasilo Novo mesto z lastnim

programom. Vemo, da je zatem novoizvoljeni odbor sprejel v načrt za leto 1957 zgraditev tega oddajnika in da sta se tudi dva tehnika amaterja javila za to delo. Toda od obljub do dejanja je dolga pot... Material propada, a člane tega odbora še ni zbolela glava. Kaj pravi k temu občinski odbor Ljudske tehnike?

Po vsej Sloveniji od Maribora do Kopra imajo vrsto oddajnikov, le naša Dolenjska ga še nima. Zanima nas, zakaj je utihnil oddajnik v Črnomlju, ki je pred leti tudi že naredil nekaj korakov v svet.

Ali nas ni sram, ko v prejemnikih lahko slišimo tudi manjše postaje kot bi bila novomeška, mi pa le čakamo, delamo obljube in sklepe.

Naj bi radioamaterji vsaj letos izpolnili svojo obljubo! —jt—

ga, kako gre postopek pridobitve radijskega dovoljenja, prostori, uredništvo, napovedovalci, tehnična ekipa za vzdrževanje in nadzor oddajnika, kje bo postavljena in kdo bo uglasil ne tako majhno anteno za srednji val. Ko pa je vse tako preprosto, kajne radioamaterji? Nekaj dobre volje boste pokazali pa bo ... HI. Z dobro

voljo se naredi marsikaj.

DL-06. november 1958; v članku »Vse večja rast Ljudske tehnike« je v tem daljšem članku, navedena novica, iz katere bi se dalo sklepati, da radioamaterji vodijo tečaje, ni pa konkretno navedeno kje, slika 15.

1959, ni zapisov o radioamaterski aktivnosti.

1960

DL-04. februar 1960; članek »Brez tehnike ni socializma«. Radioamaterska komisija ni kazala pretirane volje zaradi nerazumevanja strokovnjakov. Ni pa podano, kaj naj bi ta organ pravzaprav počel.

DL-09. april 1958; torej zelo poenostavljena predstava izgradnje »koncertnega oddajnika«. Namreč, dva tehnika sta se javila za to delo, material propada, člani odbora bi morali imeti zaradi tega glavobol, ali jih ni sram? In zakaj je utihnil oddajnik v Črnomlju? Komentar Janeza S53MJ: kako bi sploh lahko zgradili kaj takega, ko pa smo komaj napraskali tistih nekaj uporov in kondenzatorjev, da smo sploh lahko začeli spajkati.

za to skrbela. Radioamaterstvo si že vidno utira pot zlasti med mladimi, primanjkuje pa vodilnega kadra, posebno na podeželju. Zaradi tega bo Radioklub v Novem mestu priredil poseben instruktorski tečaj za vzgojo kadra v radioamaterskih krožkih.

DL-17. julij 1958; članek »Ljudska tehnika v šolah«. Primanjkuje vodilnega kadra posebno na podeželju ... Radioklub Novo mesto bo priredil poseben instruktorski tečaj za vzgojo kadra v radioamaterskih krožkih. Ni kaj, če nam ni uspelo sestaviti koncertnega oddajnika, bomo usposobili kadre, ki bodo vodili in poučevali druge na radioamaterskih krožkih ...HI

DL-28. avgust 1958; članek »Tudi na dolenjsko radijski oddajnik«... »Učo« se ne da. Ne zanima

letos ukrepati. Radioamaterska in fotokinoamaterska komisija sta bili najmanj delavni. Prva zaradi nerazumevanja strokovnjakov, ki jih je v okraju dovolj, a ne sodelujejo, druga zaradi organizacijskega

DL-27. oktober 1960; članek »Veliko tekmovanje se je začelo« ... Pričakujemo, da bodo tudi tehnični krožki pri odredih ... izdelali delovni načrt. Kako bi jim pri tem pomagala mladinska organizacija in sindikati, pa mi je povsem nejasno.

krožki po odredih, AMD, foto klub in radio klub izdelali delovni načrt. Pri delu bi lahko mnogo pomagala mladinska organizacija in sindikati.

1961; ni konkretne omembe okoli radioamaterske aktivnosti

1962

DL-22.februar 1962, članek pod naslovom »V Semiču so ustanovili radioklub« (slika na naslednji strani spodaj). Na web straneh ZRSja, se člani organizacije, ki opravijo operatorski izpit, imenujejo »polnokrvni«. Torej, v Semiču je navedenega datuma, ustanovljen »polnokrvni«

TUDI NA DOLENJSKO RADIJSKI ODDAJNIK

Vse večja mreža radijskih oddajnikov v naši državi. In tudi v Sloveniji nas sili, da spremlujemo nekaj besed tudi o potrebi oddajnika na Dolenjskem.

Ko smo te dni brali, da bo v kratkem začel delovati oddajnik v Murski Soboti, ki bo tako zajel ves severnovzhodni del Slovenije, se nehote sprašujemo, kako to, da se ne more premakniti z mrtve točke vprašanje oddajnika na Dolenjskem ki bi lahko mnogo pripomogel do boljšega sprejema centralnega oddajnika v večernih urah. razen tega pa bi v dnevnih urah razbremenil ljubljanskega in ga izpopolnil z lastnim programom. Tako bi tudi odpadel občutek, da Radio Ljubljana premalo prinaša v svojem programu iz dela in življenja naše razvijajoče se Dolenjske.

Mislimo, da bi z nekaj dobre volje le prišli tudi v Novem mestu do redne radijske po-

staje, saj najnovejša meja novomeškega okraja zavzema skoro vse ozemlje Dolenjske, zato pokrajina nujno potrebuje tudi svoj oddajnik.

Radio klub v Novem mestu je o tem vprašanju že pred letom dni razpravljal in sklenil, da prične graditi lokalni oddajnik. Žaj je ostalo le pri obljubah. Tudi nam je znano, da je delal nekaj časa pred leti mali oddajnik v Črnomlju, pa je prekmalu prenehal in leži aparatura v Črnomlju brez haska.

Mnenja smo, da ob podpori oblasti ter požrtvovalnosti ljudi v Radio klubih v Novem mestu in Črnomlju lahko poživimo staro zamisel dolenjskega radijskega oddajnika in z njim odpremo tudi na Dolenjskem novo stran radioamaterstva in radiofonije.

Tudi okrajni odbor LT v Novem mestu naj pripomore, da bo zadeva uresničena.

J. Trašar

se je po šestih mesecih vložilo prošnjo za radijsko dovoljenje. V oktobru mesecu, je bil ustanovljen radioklub v Brežicah (YU3ACP). V Novemu mestu pa se je še naprej spalo, kljub navedbam o številnem članstvu in tečajih, ki naj bi potekali v preteklosti.

1963; ni zapisov o radioamaterski aktivnosti na tem koncu Slovenije

1964

DL-09. april 1964; članek »Radioamaterstvo na Dolenjskem v novih pogojih« ... pa ga imamo tudi v Novem mestu, »ustrezen klub« namreč. Sicer je to samo najava, vendar vseeno. Vsi dosedanja pač niso bili z licenco oziroma radijskim dovoljenjem, ki omogoča pojavljanje na frekvencah, dodeljenih radioamaterjem. Tu je dokaz. Niso ustrezali kriterijem, zahtevanim za ustanovitev, obstoj in pridobitev ustreznega radijskega dovoljenja po že opisanem postopku. Torej, 19 april 1964, velja za tisti pravi datum obstoja »ta pravega« radiokluba Novo mesto, kateremu je v tem času tudi dodeljen pozivni znak YU3DJR. O samem občnem zboru, ni poročila v DL. Pa še nekaj spominov na tiste čase: od nekje so privlekli neki stari primopredajnik »LIB«, ki je še vedno delal, kakor je pač delal, na frekvenčnem področju 80m oziroma 3,5 MHz v CW in AM načinu dela z izhodno močjo nekje okoli 100W. V vsaki rundi dela si skoraj obvezno na njem dobil napetostni udar nekaj sto Voltov tako, da smo na koncu, do nekje začetka 1967, delali v rokavicah. Nato pa dobili »home made« zgoraj odprt, zaradi hlajenja, TX z 2 x 807, ki so med delom žarele na rumeno in skupaj s tlivko na oknu, za ugaševanje končne stopnje na anteno-kos žice, osvetljevale prostor PPSa. SWRa takrat pri nas še nismo poznali in se okoli tega tudi sekirali nismo. RX je bil Hallicrafters SX100, FB sprejemnik, neuničljiv. Vhodne tuljave so kmalu zoglenele, vendar je ta sprejemna zver

Slika 15: DL-28. avgust 1958

radioklub (YU3ACA), tak, ki ima organe upravljanja in statut ter je uveden v evidenco društev na državni ravni. Kot tak je lahko vložil prošnjo za pridobitev radijskega dovoljenja, ki je imelo tisti čas dve fazi: prošnja za postavitve radijske postaje z dodeljenim pozivnim znakom, šest mesečno testiranje in v kolikor ni bilo težav, ki bi jih povzročali drugim službam na frekvencah,

V Semiču so ustanovili radioklub

4. februarja je bil v Semiču ustanovni občni zbor radiokludalci tovariši, zaposleni v obratu »Kondenzatorji«. – Nad 40 mladih ljudi, ki želijo delati v radioamaterstvu, tej priljubljeni veji ljudske tehnike, je izvolilo upravni odbor, ki šteje 9 ljudi in 3-članski nadzorni odbor.

Zanimanje za klub je res veliko. Že pred občnim zborom se je začel tečaj o radijskem sprejemu in oddajanju. – Obiskuje ga 30 ljudi, med katerimi je 20 učencev in 6 deklet. Tečaj je dvakrat na teden po dve uri v prostorih osemletke. Razdeljen je na dva dela, trajal pa bo tri mesece. Na koncu bo treba opraviti izpit, nakar bo tečajnikom dovoljeno, da bodo preko klubске oddajne postaje vzpostavljali zveze z

jugoslovanskimi in tujimi radioamaterji. Zveza radioamaterjev Slovenije je semiskemu klubu že podarila radioamaterski oddajnik, klub pa bo po magala opremiti tudi »Iskra« iz Kranja.

Ce upoštevamo, da imamo v okraju le dva podobna kluba, in sicer v Krškem in Cerkijah, je vest iz Semiča zelo razveseljiva. Vsekakor bo treba v prihodnje posvetiti več pozornosti tudi radioamaterstvu, saj je naš okraj, kakor je na ustanovnem občnem zboru v Semiču poudaril predsednik Zveze radioamaterjev Slovenije Oto Hudeček, na tem področju še zelo nerazvit. Škoda je le, da se ustanovnega občnega zbora nista udeležila predsednik občinskega in predsednik okrajnega odbora LT.

še vedno brezhibno delala, kljub temu, da je na oddaji vsakič, neznosno zavijala... HI. Naj bo dovolj heca. V nadaljevanju le še zaključek, ker je treba neke zadeve, le pojasniti, da se dobi za ta čas, kolikor toliko neko predstavo o aktivnosti o kateri gre ves čas beseda.

Ob prizadevanju Radioamaterske zveze Slovenije, novomeške občinske skupščine in občinskega odbora Ljudske tehnike je v Novem mestu začela delati pomlajena vrsta radioamaterjev. 25. marca se je za ustrezen klub v Novem mestu odločilo 40 mladih občanov, ki so tudi že pripravili vse potrebno za občni zbor kluba. Ta bo 19. aprila ob 9. uri v prostorih občinske skupščine v Novem mestu.

Zaključek

1. Ves čas, od prve omembe radiokluba Novo mesto v letu 1950 pa do ustanovitve v aprilu 1964, se operira s tem nazivom, vendar se pri tem postavlja vprašanje, zakaj ni speljan ustrezen postopek za pridobitev licence oziroma radijskega dovoljenja, ki bi na koncu omogočal, da se radioklub oz. radioklubi v tem delu Slovenije, pojavijo na radioamaterskih frekvencah že v petdesetih letih. To velja tako za novomeški, kot za semiški in črnomaljski radioklub. Za zadnjega tem bolj, saj so črnomaljski radioamaterji že v letu 1951 uspeli sestaviti difuzni oddajnik, dobiti radijsko dovoljenje zanj in ga za nekaj časa, celo uspeli aktivirati. Težko mi je verjeti, da ne bi bili sposobni pripraviti radijske postaje, ki bi delovala na vsaj eni amaterski radijski frekvenci.
2. V arhivih je celo najden dokument – prošnja(!) za ustanovitev radiokluba Novo mesto, naslovljena s strani ustanoviteljev društva (poimensko), »Poverjeništvu za notranje zadeve Novo mesto«, ki ta organ prosi, da ga registrira kot »Društvo radioklub Novo mesto« z dnem 14. januarja 1952. Nadalje v isti prošnji navaja, da radioklub Novo mesto kot organizacija Ljudske tehnike že obstaja od leta 1949(!) in je registriran pri Zvezi radioamaterjev Slovenije v Ljubljani. Usoda reševanja tega dokumenta je neznana. V DL okoli tega ni nobenega poročanja. Torej radioklub je registriran pri ZRS, ni pa pri pristojnem organu v Novem mestu.
3. Vzrokov, da se postopek za pridobitev licence oziroma Dovoljenja za postavitve amaterske radijske postaje ni izpeljal, je lahko več: neznanje, nezainteresiranost, ne vztrajnost pri

izpeljavi postopka, izključena pa ni seveda niti politična situacija v državi v teh petdesetih letih. Kot v razmislek navajam svoj primer iz leta 1969, torej kar odmaknjenega od petdesetih let, pri pridobitvi dovoljenja za postavitve radijske postaje. Po pogostem povpraševanju o poteku reševanja moje prošnje, sem dovoljenje za postavitve radijske postaje, le uspel dobiti nekako po sedmih mesecih, s pripombo enega od članov radiokluba, da ga sicer ne bi dobil, rečeno v žargonu današnjega časa, če ne bi imel »strica v ozadju« HI. In to je zame takrat veljalo dobesedno. V tem letu (1969) sem bil na tem koncu Slovenije prvi, ki se je poleg aktivnosti v radioklubu, pričel resno ukvarjati z delom na amaterskih radijskih frekvencah na svoji radijski postaji, kar se mi še danes zdi nenavadno.

4. V tem obdobju so torej zapisi o radioamaterski aktivnosti v Novem mestu, Črnomlju, Semiču in Šentjerneju. Zapisov, ki bi omenjali radioamatersko dejavnost v ostalih mestih tega dela Slovenije v tem obdobju, ni zabeleženih. Licence – radijska dovoljenja radioklubom v drugih mestih Dolenjske in Bele krajine, so izdana po aprilu 1964, ali bolje rečeno, za eventuelno ustanovitev radiokluba v tem času v mestih, ki niso omenjena, ni zapisov v tedniku DL.
5. Veselilo me bo, če bi se iz kakršnih koli zanesljivih virov, ki mogoče pri komu še obstajajo, dopolnilo ta zapis!

Viri

- Tednik Dolenjski list od št. 001-17. februar 1950, do št. 735-29. april 1964.
- Prošnja »Poverjeništvu za notranje zadeve Novo mesto« z dne 14. januar 1952
- Dolenjska metropola Novo mesto, Edicija »Progres«, Ljubljana, 15. oktobra 1930, avtor Anton Podbevšek

Dolenjski list iz leta 1965

Mučno rojevanje novomeškega radiokluba YU3DJR – S59DJR

Avtor: Jože Konda, S52AB
Email: s52ab.joze@gmail.com

Pričujoč zapis je nadaljevanje že objavljene zgodovine novomeške radioamaterske dejavnosti v CQ ZRS, 1/2 - 2018, ki v lokalnem mediju Dolenjski list datira v obdobje od maja 1950 do 1964. Od tedaj (2018) so pridobljeni novi dokumenti, ki razkrivajo, kako se je rojevanje novomeškega radioamaterstva odvijalo v okviru Zveze radioamaterjev Slovenije (ZRS) in občinski ravni.

Cilj zapisa je na novo osvetliti dogodke koncem štiridesetih, v začetku petdeset let ter sredine in do konca šestdesetih let prejšnjega stoletja, kot tudi vsaj delno negirati Napoleonovo trditev, da je zgodovina kup nesmislov, o katerih smo se dogovorili.

Dogajanja 1949 – 1952

Pregled razpoložljivih dokumentov iz arhiva ZRS razkriva prizadevanja med ZRS in organi v Novem mestu, ki bi morali prevzeti aktivnosti za ustanovitev radioamaterskega društva in sicer:

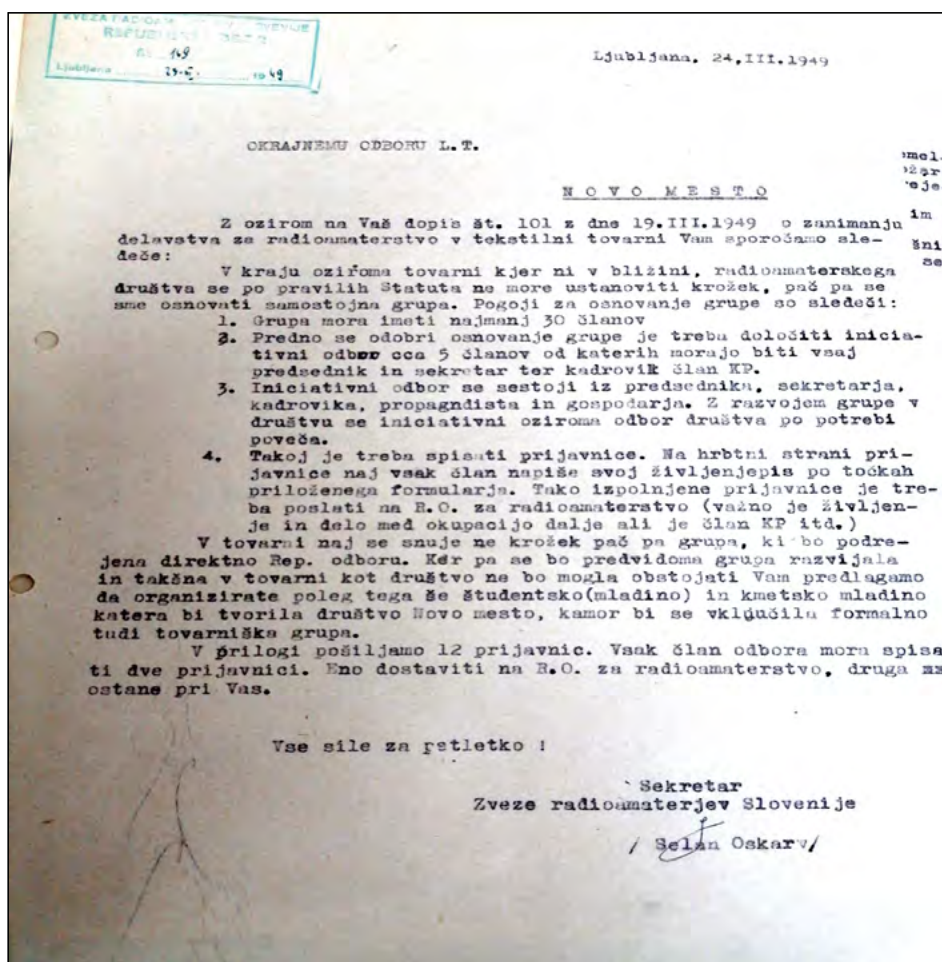
18.marca 1949 Okrajni ljudski odbor ljudske tehnike Novo mesto obvesti Zvezo radioamaterjev Slovenije, »o zanimanju delavstva za radioamaterstvo v tekstilni tovarni«.

24.marca 1949 tedanji sekretar ZRS daje v odgovoru dokaj podrobna navodila za pristop realizaciji (dokument_št1), ki so za današnji čas, zelo zanimiva - povzetek :

- najprej se osnuje »osnovna grupa«, ki mora imeti najmanj 30 članov
- vendar še preden se ustanovi osnovna grupa, se mora ustanoviti iniciativni odbor petih članov s predsednikom, sekretarjem in kadrovikom, ki morajo biti člani komunistične partije. Ostala dva člana iniciativne grupe sta propagandist in gospodar.
- vsak član grupe, mora izpolniti prijavnico. Na hrbtni strani prijavnice vsak član

napiše življenjepis po točkah iz formularja, v katerem je važno opisati delovanje med okupacijo in naprej ter članstvo v komunistični partiji. Mimogrede, s tem zadnjim, sem imel probleme še v letu 1969 v fazi pridobivanja svojega radijskega dovoljenja.

- grupa je podrejena direktno Republiškem odboru za radioamaterstvo
- nadaljnja navodila so nekoliko zmedena in nejasna, saj razširjajo pričakovanja, da se v aktivnosti vključi tudi študentsko in kmečko mladi-

Dokument št. 1

no, ki bi tvorila »Društvo Novo mesto« v katero bi se vključila tudi »Tovarniška grupa« ... ?! Torej, za razmere tistega časa v Novem mestu, vsekakor kolosalna in (pre)zahtevna zadeva.

Brezplodno nadaljevanje, marec – december 1949

Seveda je bilo za pričakovati težave glede na deloma nejasne zahteve in pričakovanja ZRS in Republiškega odbora za radioamaterstvo, ki je deloval po smernicah: vse za petletko in tehniko narodu.

18.julija 1949 pošlje sekretar Izvršnega odbora ZRS, opozorilo in poziv Okrajnemu odboru ljudske tehnike, da:

- pošlje izpolnjene prijavnice radioamaterske grupe z življenjepis in karakteristike »odbornikov«.. ?! ki jih očitno sploh ni bilo, ker grupa in iniciativni odbor očitno nista obstajala,
- opis kaj se je že, oziroma se še bo kaj začelo delati.

21.decembra 1949, pošlje sekretar ZRS ... Radioamaterskemu društvu Novo mesto, ki po razpoložljivih dokumentih, niti formalno še ni ustanovljeno, »material za pravilno razvijanje dela radioamaterskega društva« in sicer:

- Statut Zveze radioamaterjev Jugoslavije (začasn)
- Pravila društva radioamatera – delokrug rada
- Uputstva za osnivanje i organizacijo rada društva radioamatera

Očitno na ZRS niso utegnili niti prevesti določenih dokumentov, oziroma si urediti Statut Zveze radioamaterjev Slovenije, ki je ta čas že samostojna organizacija v okviru »Saveza radioamaterov Jugoslavije (SRJ)«, ampak se pri ustanavljanju lokalnega društva naslanjajo na statut SRJ in zvezne dokumente.

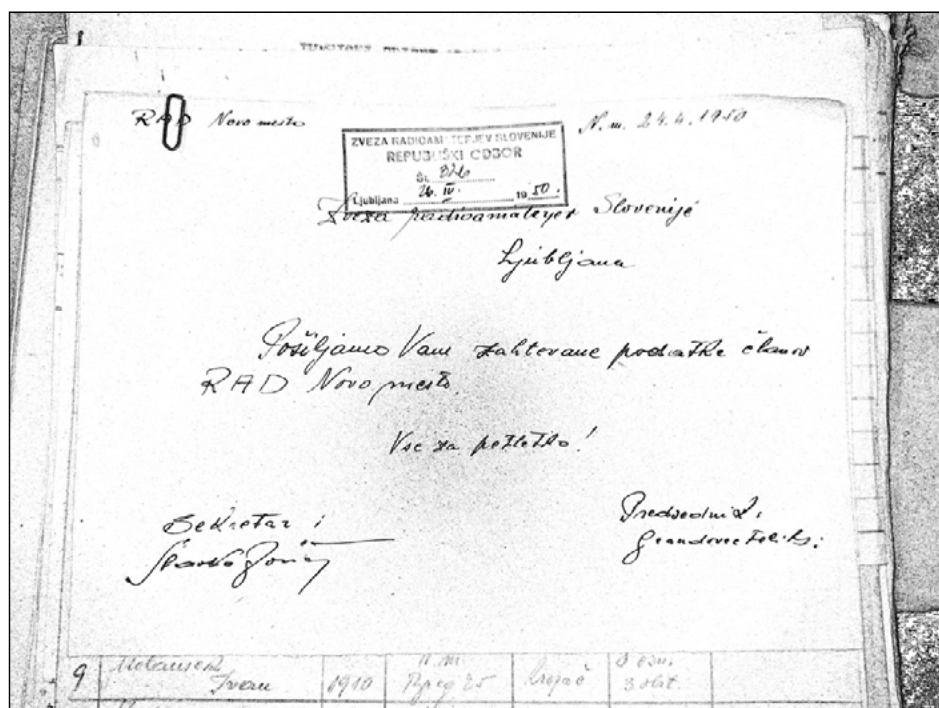
24.decembra 1949 v imenu Izvršnega odbora ZRS sekretar ZRS obvesti tudi (neustanovljeno) Radioamatersko društvo Novo mesto, da ob priliki volitev v republiško skupščino, kandidirajo iz Radioamaterskega društva Novo mesto, tudi dva člana Izvršnega odbora ZRS in sicer tovariša majorja Slapnika in Jakopič Antona. Ta dva člana naj predlaga društvo poleg članov, ki naj bi jih Radioamatersko društvo Novo mesto,

dodatno predlagalo iz svojih vrst. Vse to gre upoštevati za prihajajočo redno letno skupščino ZRS 8.januarja 1950.

31.decembra 1949 Izvršni odbor ZRS pošlje vsem radioamaterskim organizacijam vabilo in navodila za izvedbo redne letne skupščine ZRS 8. Januarja 1950 v Cekinovemu gradu. Dokument vsebuje dnevni red, število delegatov iz posameznega društva in neke zanimive navedbe in usmeritve za delo in odvijanje skupščine kot na primer:

- v kolikor radioamatersko društvo (novomeško ima dva delegata), ni uspelo izvoliti navedeno število delegatov na svoji skupščini, pošlje vseeno delegate in kot dopolnile opazovalce ... ?! Zanimiva zahteva. Pač, naj se znajde kakor ve in zna.
- navodila za delegate, ki pridejo dan prej z vlakom in kako jim je ravnati,
- delegati se morajo pripraviti na diskusije po priloženih tezah,
- predsednik in sekretar (gre verjetno za posamezno vabljenno društvo), morata (!) obvezno diskutirati,
- predvidene so tudi »načrtne diskusije« ... za močnejše delovanje posameznega društva,
- na koncu je poudarjeno, da mora biti skupščina kvalitetna in da mora doprinesiti svoj delež k jačanju in širjenju organizacije, kakor tudi dati pravilno linijo našemu nadaljnjemu razvoju ... smrt fašizmu – svoboda narodu, vse za petletko.

Torej, Radioamatersko društvo Novo mesto na skupščini ZRS, 8.januarja 1950, sodeluje z dvema delegatoma iz Izvršnega odbora ZRS in dve-

Dokument-št02 - poslan spisek članov

ma svojima delegatoma. Iz dokumenta ZRS o potnih stroških namenjenih za udeležene delegate je razvidno, da sta se iz Novega mesta skupščine udeležila dva delegata. Kako se je delo skupščine odvijalo in kako so delegati iz Novega mesta sodelovali, nimam podatkov.

24.april 1950, Radioamatersko društvo Novo mesto, pošlje ZRS spisek članov

Predsednik društva Grandovec Feliks in sekretar Zorič Slavko, po več kot enem letu pozivov, pošlje ta spisek članov (dokument-št02). Spisek vsebuje imena in priimke 36 članov društva, njihove letnice rojstva, naslov bivanja, poklic oziroma delo, ki ga opravlja, šolskoizobrazbo in operatersko kategorijo.

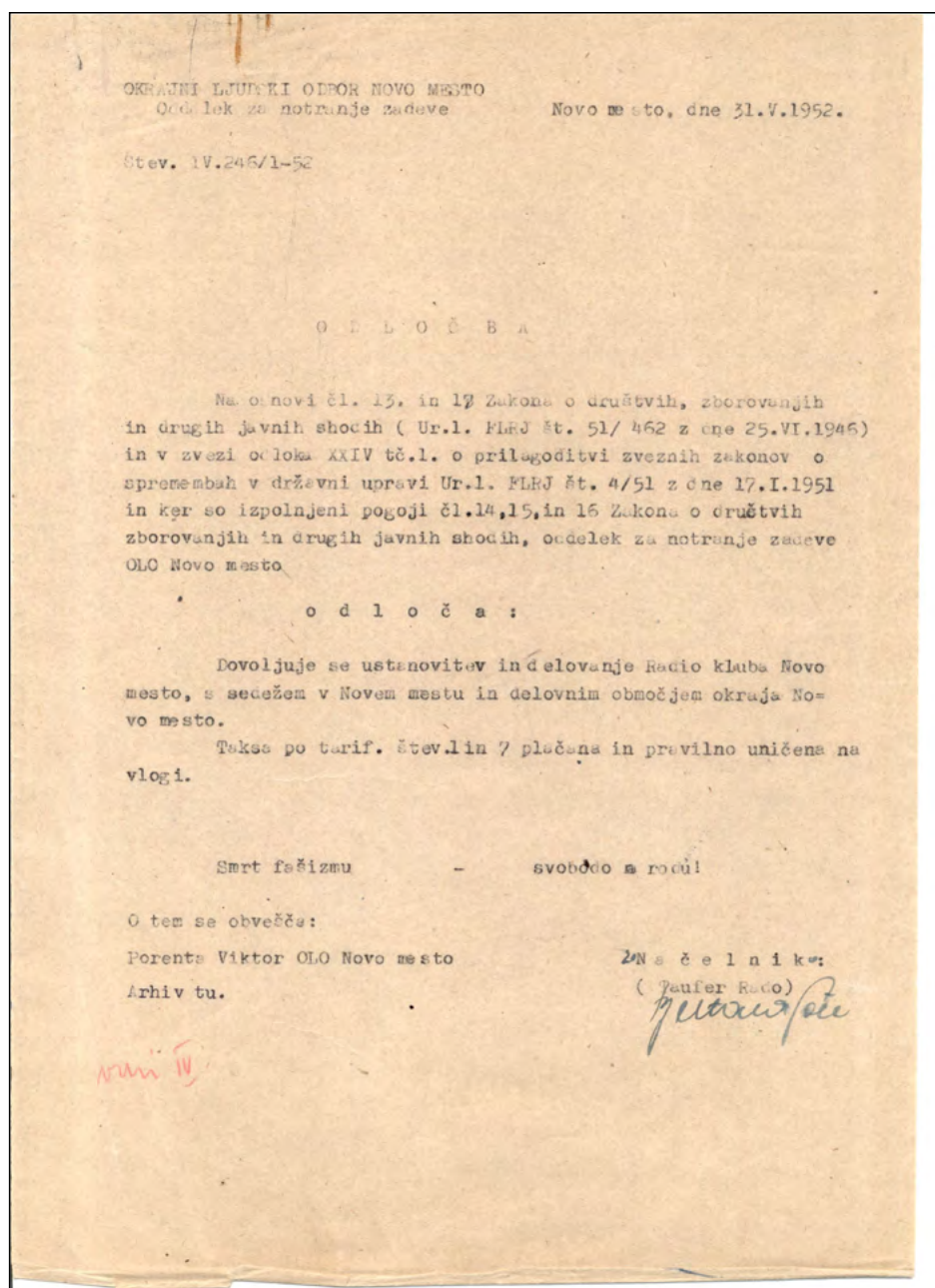
Iz spiska je razvidno, da sta samo dva operaterja in to A kategorije (Grandovec Feliks in Lipušček Anton), kar je zanimiva navedba, ker vprašljivo ustanovljeno društvo, niti slučajno ni imelo kake radioamaterske opreme. Torej navedena A kategorija, menim, da je zelo vprašljiva, ker se ve, kakšne zahteve so bile že za B kategorijo takratnega časa – no, vsaj v šestdesetih in sedemdesetih letih. Kakorkoli, glede na pregled navedenih članov iz spiska, je videti, da je vanj vpisana večina oseb, ki z radioamaterstvom nima nobene zveze – večino sem poznal. Celó v Upravnem odboru društva, čigar spisek postoji, so osebe, ki takrat in kasneje, niso imele nobene zveze z radioamaterstvom ... SF-SN vse za petletko ! Važno je biti »na liniji«.

Registracija na občinski ravni

14.januarja 1952, skupina desetih članov vloži Prošnjo Poverjeništvu za notranje zadeve Novo mesto, da se jih registrira, pri čemer se Radioamatersko društvo Novo mesto v prošnji preimenuje v Radioklub Novo mesto:

- v času od aprila 1950 pa do januarja 1952 se je očitno opravila prenova spiska članov, ki je v Prošnji Poverjeništvu, bistveno krajši – 10 članov,
- sedež društva je v Novem mestu, klubski prostori pa so na Kapiteljski ulici 1 v Novem mestu,
- v Prošnji navedeni člani, sami sebe imenujejo ustanovitelji društva, kar je nenavadna navedba, saj je, kot vidimo, društvo aprila 1950, dokumentirano že imelo svoje organe,
- med deset navedenih članov so navedeni predsednik, tajnik, blagajnik in gospodar radiokluba, ki niso povsem isti kot v spisku iz aprila 1950,
- protislovje je, da se v Prošnji navaja, da Radioklub Novo mesto že obstaja od leta 1949 in je registriran pri ZRS. Torej, ne morejo biti ustanovitelji.

O Prošnji je odločal Okrajni ljudski odbor Novo mesto, Oddelek za notranje zadeve, ki je o tem odločil in 31.maja 1952, izdal odločbo (dokument-št03), da se dovoljuje ustanovitev in

Dokument-št03

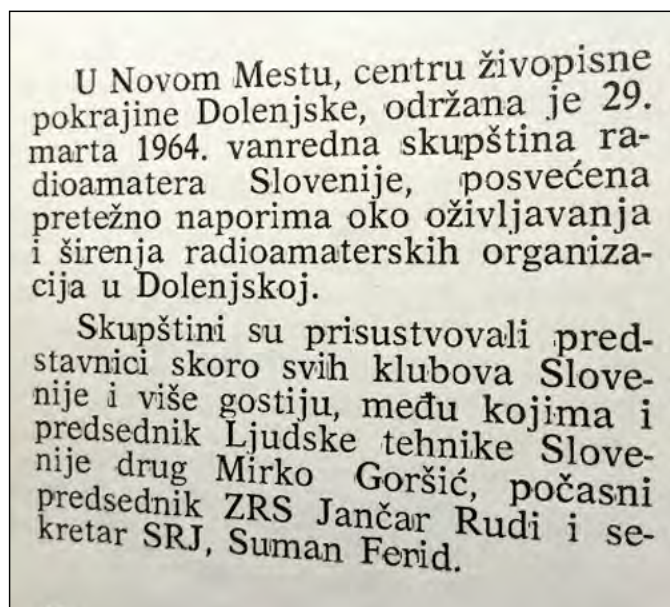
delovanje Radiokluba Novo mesto s sedežem v Novem mestu in delovnim območjem okraja Novo mesto. Torej, ustanovitev že ustanovljenega.

Radioklub Novo mesto, gre leta 1952 v mrak in temo »zimskega spanja«...

Iz navedenega je razvidno, da je bila ustanovitev Radiokluba Novo mesto bolj politične narave v stilu »tehniko narodu« in »vse za petletko«, kjer so vodilni politični veljaki, morali nekaj prikazati tudi na tem področju. Pomoči v materialnih in finančnih sredstvih ni bilo oziroma ne v višini, da se osnuje sprejemno oddajna sekcija, s katero bi se Radioklub pojavil na frekvencah. Nekakšni prostori so sicer bili, kjer so redki entuziasti v petdesetih letih, med katerimi je bil vsekakor Janez S53MJ, izkazovali svoje veselje do radioamaterstva in z lotanjem, ker za kaj več, ni bilo možnosti. Dokumentov, ki bi dokumentirano prikazali aktivnost Radiokluba Novo mesto v obdobju 1952 do 1964, v arhivu ZRS, ni najti.

»Zora novega dne«

Ker se je potovanje začelo v temi, se lahko konča le v svetlobi. Ali v grobu. Očitno je bilo pristojnim na republiški ravni, zadolženim za promocijo in izvedbo reka »tehniko narodu«, po dvanajstih letih dovolj organizacijskega spanja. V tem delu Slovenije, v okrožju Novega mesta, je bil radioklub v Semiču že ustanovljen leto prej. V samem Novem mestu pa ni in ni šlo. S ciljem oživljanja in širjenja radioamaterskih organizacij na Dolenjskem, je bila 29.marca 1964 sklicana izredna skupščina ZRS s predstavniki

Izrezek-št4

skoraj vseh radioklubov ZRS in drugimi predstavniki te branže, vključujoč sekretarja SRJ (izrezek-št4). Radioklub je dobil ustrezne prostore, primopredajnik LIB, ki je deloval na območju 80 metrov s CW in AM modulacijo in je bil zaradi dotrajanosti, življenjsko nevaren za uporabo. Antena je bila povsem improvizirana žica nedoločene dolžine. Na dvometrskem področju je bil na razpolago AO10, ki pa brez antene do leta 1967, ni bil v funkciji.

Leta 1967, se je zaradi tega nevarnega stanja, na mizi PPS že nahajal Haliklaftersov X100 in TX hm z 2x 807. Če je bilo še v 60tih letih za nek znosen denar povprečnega radioamaterja težko priti do naprav za pojavljanje na frekvencah, so se leta 1969 zadeve spremenile na bolje. Z nabavo TS510 in postavljenno W3DZZ anteno, je bilo odprto okno v svet. Radioklub Novo mesto je prvič zapisan kot udeleženec KV tekmovanja v reviji SRJ Radioamater v tekmovanju »Kup SRJ 1969« in med klubskimi postajami zasedel 49 mesto. Kot prva udeležba na UKV tekmovanjih je evidentirana udeležba v tekmovanju Tesla memorial 1969, v kategoriji stacionarnih postaj 55 mesto. Ostalo je novejša zgodovina.

Povzetek:

- Zametki radioamaterstva v Novem mestu segajo v leto 1949, ko je bil radioklub, kakršen je pač bil, registriran pri ZRS,
- aprila 1950 po več urgencah, predsednik in sekretar radiokluba, na ZRS pošljeta spisek članov in Upravnega odbora,
- 31.maja 1952 je radioklub dobil dovoljenje za delo tudi od pristojnega organa novomeške občine,
- po razpoložljivih dokumentih ZRS sledi mrtvilo od leta 1952 do leta 1964,
- marca 1964 se klub, na konkretno pobudo radioamaterske srenje v okviru ZRS in SRJ, zbudi iz anestezije in postane »polnokrven«. V prvih dveh letih so osnovo aktivnosti v PPS opravili oficirji – vezisti bližnje vojašnice JLA in dva »civila«. Vsi C kategorije. Od leta 1968 se je število operaterjev povečalo in radioklub je zaživel.

Med člani radiokluba so dolgo veljala različna stališča glede ustanovitve. Ta zapis sem pripravil, da se zadeve glede tega zbistrijo, kolikor se to sploh lahko, ker je bilo vsaj v prvih letih delano zelo po domače. Tako naj si pač vsak sam zase izbere zanj ustrezen datum, ki ga bo imel za začetek delovanja Radiokluba Novo mesto.

Zahvala

Zahvaljujem se Zdenku S51WQ za vložen trud pri iskanju dokumentov v arhivu ZRS kot tudi S52RS.